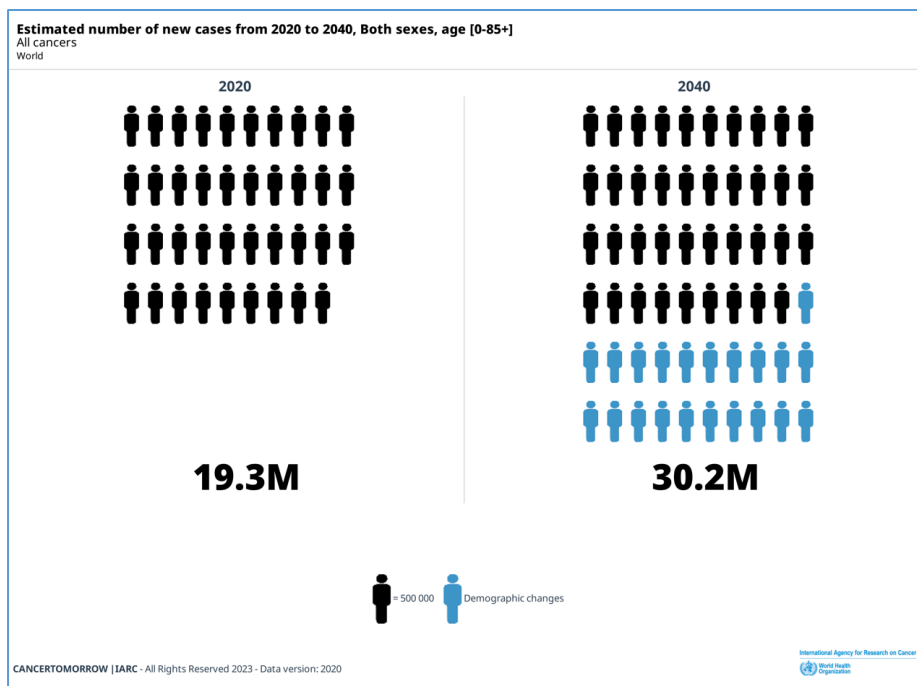

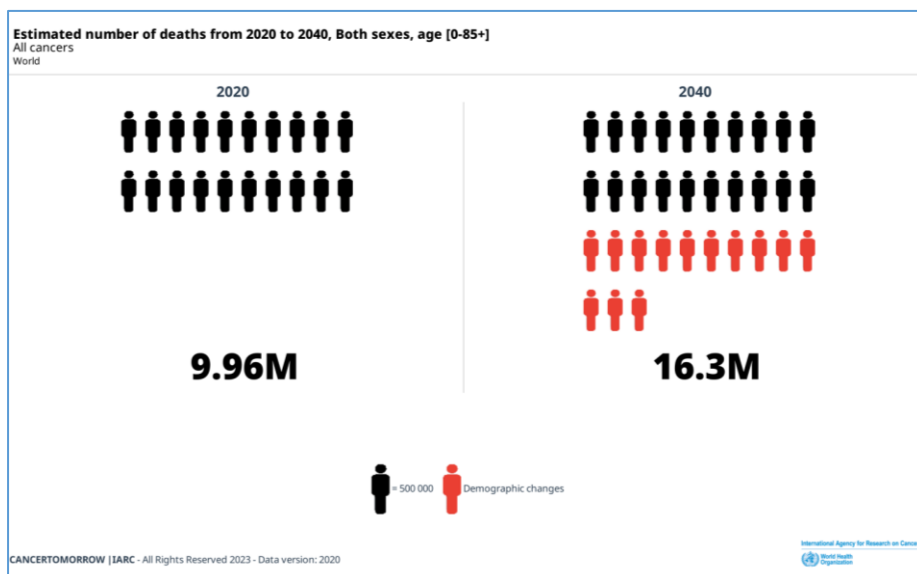
4. február - Svetový deň proti rakovine

Epidemiológia nádorových ochorení

Celosvetovo sa diagnostikuje **približne 20 miliónov nádorových ochorení ročne**. Do roku 2040 sa očakáva nárast na viac ako 30 miliónov prípadov ročne. Na nádorové ochorenia zomiera ročne takmer 10 miliónov ľudí a do roku 2040 očakávame nárast na takmer 16,5 milióna ročne.

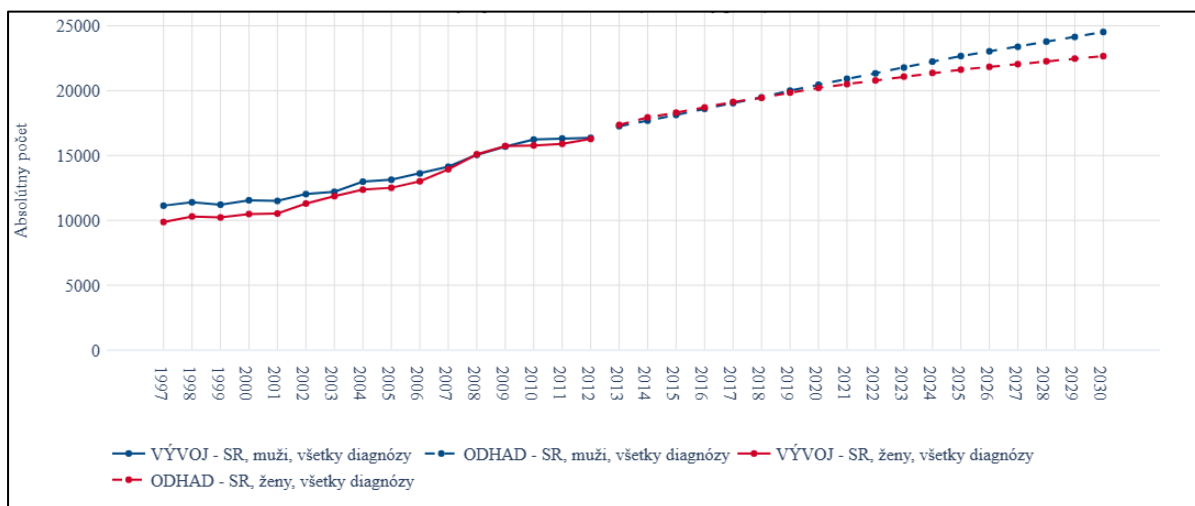

Zdroj: WHO, IARC

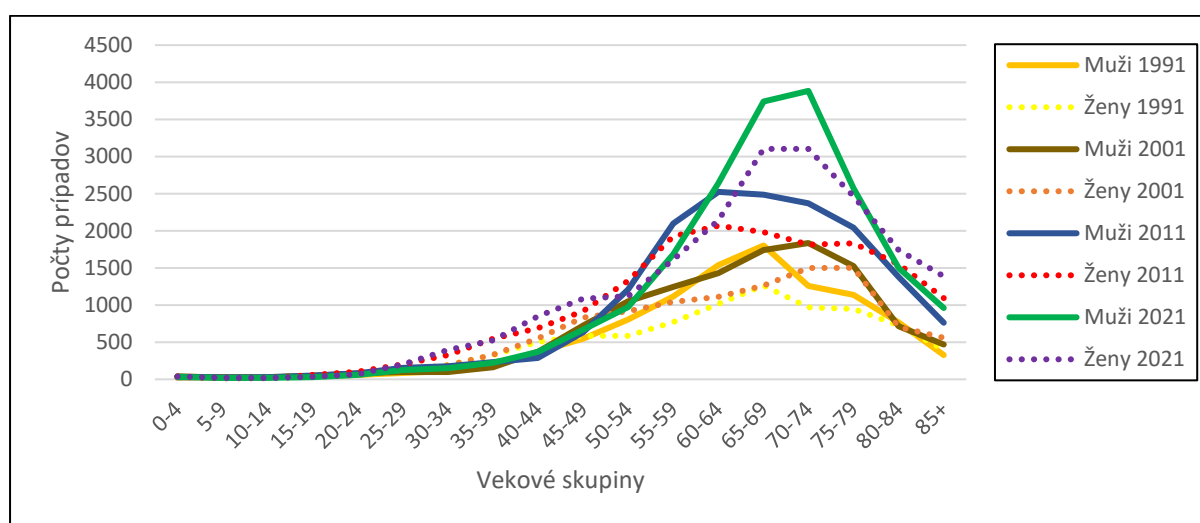
Zdroj: WHO, IARC

Na základe údajov Národného centra zdravotníckych informácií a zdravotných poisťovní sa **na Slovensku** diagnostikuje **približne 40 000 zhubných nádorov ročne**, v roku 2021 to bolo 39 556 zhubných nádorov. Oproti roku 2001, keď sa diagnostikovalo 22 467 prípadov, to je nárast ročného počtu diagnostikovaných nádorov o 76 %. Nárast počtu zhubných nádorov diagnostikovaných ročne sa očakáva aj v budúcnosti.

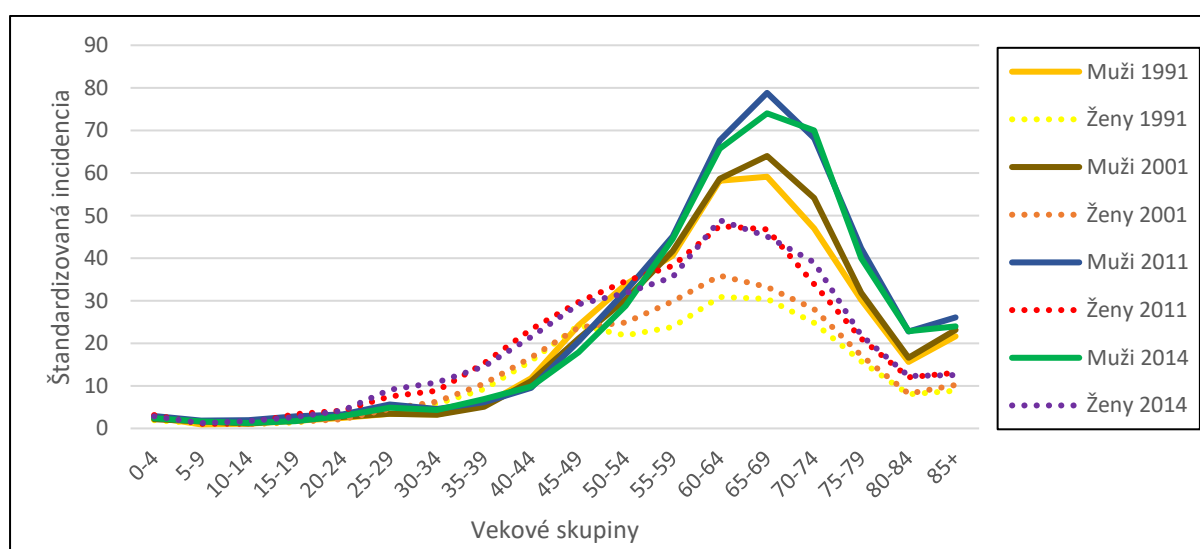

Graf 1: Vývoj a odhad počtu nádorových ochorení diagnostikovaných ročne (zdroj: NCZI, NOR SR)

V populácii SR vo vekovej skupine 30-45 rokov sa viac nádorových ochorení diagnostikuje u žien ako u mužov. Vo vekovej skupine 50-84 rokov je to viac u mužov.

Graf 2: Rozloženie počtu nových prípadov zhubných nádorov podľa vekových skupín, populácia mužov a žien SR, roky 1991, 2001, 2011 a 2021 (zdroj: NOR SR - roky 1991, 2001 a 2011, NCZI, zdravotné poisťovne-rok 2021)

Graf 3: Rozloženie incidence zhubných nádorov štandardizovanej na svetovú populáciu podľa vekových skupín, populácia mužov a žien SR, roky 1991, 2001, 2011 a 2014 (zdroj: NOR SR, NCZI)

Nádorové ochorenia sú druhou najčastejšou príčinou hospitalizácií a druhou najčastejšou príčinou úmrtnosti u obyvateľov SR. Na Slovensku patrí medzi **najčastejšie nádorové ochorenia u mužov**: karcinóm prostaty, karcinóm hrubého čreva a konečníka (kolorektálny karcinóm) a karcinóm pľúc a **u žien**: karcinóm prsníka, kolorektálny karcinóm a karcinóm tela matrice. **U detí** sú najčastejšími onkologickými ochoreniami leukémie, zhubné nádory mozgu a lymfómy.

30 až 50 % nádorových ochorení je preventabilných (odvrátiteľných). K najdôležitejším rizikovým faktorom nádorových ochorení patrí fajčenie tabaku, konzumácia alkoholu, obezita, nedostatok fyzickej aktivity, vírusy, ale aj znečistenie vonkajšieho prostredia, teda vzduchu, vody a pôdy. Na základe údajov OECD na Slovensku fajčí 21 % populácie staršej ako 15 rokov a 19 % populácie SR staršej ako 15 rokov trpí obezitou.

Jedným z dôležitých krokov boja proti rakovine je prevencia. V rámci **primárnej prevencie** je dôležité eliminovať pôsobenie rizikových faktorov. Viac informácií o rizikových faktoroch a primárnej prevencii: [Rizikové faktory onkologických ochorení | www.noisk.sk](#) a [Európsky kódex proti rakovine - Hlavná stránka \(iarc.fr\)](#).

V rámci **sekundárnej prevencie** nádorových ochorení, teda skríningu, tzv. ONKONTROLA (v rámci novej komunikačnej stratégie), prebieha na Slovensku viacero skrínigových programov, ktoré koordinuje Národný onkologický inštitút. Sú to **skrínig rakoviny hrubého čreva a konečníka** pre osoby od 50 do 75 rokov, **skrínig rakoviny prsníka** pre ženy od 50 do 69 rokov a **skrínig rakoviny krčka matrice** pre ženy od 23 do 64 rokov. Podrobné informácie o skrínigových programoch sú dostupné na webovej stránke Národného onkologického inštitútu: www.noisk.sk v časti "Skrínig" a na webovej stránke: <https://www.onkokontrola.sk/>.

Spracovala: MUDr. Ľudmila Kutáková, konzultant NOI pre epidemiológiu

Dňa: 28.01.2024